

*Веселка Тончева**

Институт за етнология и фолклористика с
Етнографски музей – Българска академия на науките

ТРАДИЦИОННАТА СВАТБА ОТ СЕВЕРЕН БАНАТ (СЪРБИЯ) И СВАТБАТА НА БАНАТСКИТЕ БЪЛГАРИ – СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ

Текстът представя в сравнителен план сватбените обичаи от Северен Банат в Сърбия (по материали от Кикинда и околността) и традиционната сватба на банатските българи в България (от селата Гостиля, Бърдарски геран, Асеново, Драгомирово). Акцентът не е поставен върху динамиката на промените и модернизацията на ритуала, а идеята е да се покажат сходствата, близостта и различията в неговия традиционен вид (функционирал до 20-30-те години на XX век). Обръща се внимание на всички основни обредни моменти в Северен Банат – *проводацшлук, просидба (угледачи, прстеновање, јабука) веридба, буклија, момачко и девојачко вече* и др. и всички ритуали, свързани с деня на сватбата, с оглед на паралелите или вариантите в традиционната сватба на банатските българи. Целта е да се установи наличието или не на общи модели, на взаимно влияние и интерференции между сватбените традиции и местните ритуали в региона на Северен Банат от една страна, и при българите, които са живели повече от два века в тази област.

Ключне речи: Традиционна сватба, Северен Банат (Сърбия), банатски българи, сравнително изследване

В този текст дескриптивно ще представя сватбените обичаи от областта Северен Банат в Сърбия (върху материали от Кикинда и околността) и традиционната сватба на банатските българи (Плевенско и Врачанско – селата Асеново, Бърдарски геран, Драгомирово, Гостиля,) с опит за сравнение. Работата не се фокусира върху динамиката на промените в обряда, а върху идеята да се покажат сходствата, близостта и различията в неговия традиционен вид (функционирал до 20-30-те години на XX в.).

* vestonch@gmail.com

След потушаването на Чипровското въстание през 1688 г. българикатолици (от Чипровско, Северозападна България) се изселват във Влашко, последвани от втора вълна павликяни от Средна Северна България (Белене, Ореш, Трънчевица, Петокладенци, Гърно Лъжене, Новачене, Ново село, Бутово, Варнополци, Калугерица) в периода 1726–1730 г. След поредица от исторически събития и очакване на решения тези българи и техните наследници се настаняват в областта Банат, която е част от земите на унгарското кралство и влиза в състава на Хабсбургската монархия, впоследствие Австрийската империя и Австро-Унгария. Живеят там близо 2 века, след което една част от техните наследници се завръщат в България след Освобождението през 1878 г. – в селата Асеново, Бърдарски геран, Гостиля, Драгомирово, Брегаре.

Въпросът за разделянето на историческата област Банат между Югославия и Румъния възниква с острота около и след Първата световна война, но се решава окончателно едва в средата на 30-те години. Днес областта обхваща Югозападна Румъния, част от Североизточна Сърбия и малка част в Южна Унгария. Българите са живели и днес все още живеят в селищата Стар Бешенов, Винга, Брещя, Дента, Телеп или Болгартелеп, дн. Колония булгара (Румъния) и в Модош (днес Яша Томич), Бело Блато, Скореновац, Иваново, Конак, Стари Лец и Банатски Двор (Сърбия). Наследници на банатски българи живеят в градовете Тимишоара, Арад, Санниколау Маре в Румъния, в Кикинда, Велики Бечкерек (дн. Зренянин), Вършац, Панчево в Сърбия и в унгарските градове Сегед, Будапеща и др.

Сравнението в този текст е между традиционната сватба на старите сърби от Северен Банат (Кикинда и околността) и сватбата на банатските българи, завърнали се в България. Ще представя основните сватбени обичаи и ще потърся техните паралели или варианти, като целта е да се установи наличието или не на общи модели в сватбените традиции от региона на Северен Банат чрез съпоставяне на сръбската обредност и тази на живелите в продължение на над 2 века в тази област българи. Макар че точно в региона на Кикинда не са живели банатски българи, все пак е възможно да се направи сравнение с оглед на откриване на влияния или близки моменти в ритуала.

Редица български и балкански автори дефинират сватбените обичаи като предсватбени, сватбени (сватба) и следсватбени, затова и аз се опирам на подобна структура.

Предсватбени обичаи

Важен предсватбен обичай в Северен Банат е т. нар. „**проводаджилук**“ (*проводацилук*). Персонажът „**проводаджия**“ или „**наводаджия**“ обикновено е жена, по-рядко мъж от момковия род или приятел, който посещава моминия дом, проучва дали момата е свободна, договоря евентуалния бъдещ брак.

Просидба

В Северен Банат при успешно реализирана мисия на проводаджията още в същия ден или ден-два по-късно следва „**просидба**“, „**проиня**“, „**погодба**“ или „**договор**“, позната също с имената „**уговор**“, „**ябука**“. В дома на момата идват „**просиоци**“ – бъдещият младоженец („**джувегия**“), родителите му и „проводаджията“. Изнася се ябълка, на която е забоден „**дукат**“, която момата вземе в случай, че харесва момчето. Двете семейства оглеждат кандидата от другия пол, питат своето дете дали е съгласно и при положителен отговор се договаря „**мираз**“. Моминият баща се пазари и иска от момковия баща дарове, наречени „**на астал**“ – пари, овца, вино, ракия.

Момата, облечена в най-хубави дрехи, целува ръка на свекър, свекърва, майка, татко и всички по-възрастни. Следва ритуален плач, наричан „**плачът на Божията майка**“.

При банатските българи в България така наречен персонаж няма, но в българската традиция също са съществували „сватовници“ с подобна функция – уговаряли са браковете между семействата и са играели ролята на посредници.

Просене

При банатските българи на **просене, питане или искане** ходи бабата или майката на момчето или друг близък, ако старите са починали. Това трябва да е човек, който умее да пита, да е хитър, да преценява и да води разговор. Този посредник прави договорка за развитието на сватбата по-нататък.

При успешното реализиране на просенето на бабата се дава цъфнало мушкато и я закичват с кърпа – това тя отнася в дома като знак за успешната мисия. По пътя среща хора, които виждат знака и така научават за нейната функция.

След успешната просидба моминият баща черпи с ракия и се договарят кога ще бъде „гледането на къщата“ и веридбата (пръстен и ябълка).

При сърбите в Северен Банат след 1-2 дни се прави „**гледането на къщата**“ – невестините роднини посещават дома на момчето и оглеждат имотите му, посрещани са като скъпи гости. Уговарят се за „веридбата“ – „пръстенovanje“ (Кикинда и Ново Милошево) и „ябука“ (Кикинда).

При банатските българи гледането на къщата не е така ясно регламентиран момент, но по време на просенето този, който води преговорите, също оглежда къщата и разпитва тактично какво е състоянието на семейството, кой работи в къщата и т.н.

И в двете сравнявани области времето между просидбата/просенето и веридбата/годежа младите не се виждат, по това време и в двете къщи започва подготовка за сватбата.

Веридба

Една седмица след просидбата се обявява „**пръстенovanje**“ – при девойката идва момчето, свекър, свекърва, брат, снаха или зълва (някъде ги наричат „ябучари“). Прави се обикновено в четвъртък или събота, но никога в петък. Разменят се дарове – „вереникът“ (годеникът) дарява „вереницата“ с пари, а тя него – с риза или кърпа. Приготвя се обяд и следва веселие.

Годеж

На **годеж** при банатските българи присъстват майката, бащата, кръстник (кум) и кръстница (кума), обредните персонажи „старойкула и старойкулца“ и др. близки. В сито под нов пешкир или кърпа се слагат определени вещи или украшения за бъдещата невеста – това са „белези“, с които тя трябва да ходи до сватбата и по които ще се отличава, че вече е годеница.

И в двете разглеждани области от веридбата/годежа до венчаването (сватбата) периодът може да е най-малко 3 седмици, а може да трае месеци, дори между 1 и 3 години – време, в което верениците не се срещат в публичното пространство. Това е време на изкушение за младите, тъй като понякога може момичето да престъпи забраната и да „ускочи“ (пристане) при момчето, а след това родителите ѝ не приемат

този брак (в този случай не се прави венчавка и всички останали обичаи, а само камерно празнуване в момковия дом, наречено „ракия“). Друг вариант е момчето да я открадне.

Китене на буклия

В Северен Банат украсяването/китенето на „буклия“ (бъклица) се прави у младоженеца в четвъртък или неделя преди деня на венчавката. Кичат моми и момци, които са приятели на момчето. Тогава се появява и т. нар. „първи сват“ или „буклияш“ – той може да е най-добър приятел на младоженеца, някой от братята от семейството, а в Кикинда е момче над 7 години. „Буклияш“ (или двама) с накитена буклия с вино или ракия, сватове, младоженецът, конят (също накитен) тръгват като шествие и канят хората на сватбата. Буклияшът съпровожда кума в момковия дом в деня на сватбата.

Между „буклия“ и „сватове“ в Северен Банат свекърът и свекървата отиват в моминия дом за „уговор“ – идват с кола и сандък за чеиза, носят овца, ракия, вино и др., както са се уговорили на „просидбата“. В невестиния дом ги гощават в тесен семеен кръг, пият ракия, свекърът и моминият баща уговарят сватбата и кога ще дойдат „погачари“, колко ще бъдат, колко дни ще останат и пр.

С песен момата събира чеиза си и го реди в сандъка. По това време майката на невестата плаче и

Месене на хлябовете

При банатските българи началото на същинската сватба е в сряда с правенето на обредните хлябове – пресява се брашното (от първородно момиче от добро семейство), в ситото се слага паричка, а момичето се дарява. Месят се големи количества хлябове за шътачите (помагачите), а в петък се месят отделно хлябове за сватбата. Хляб носят и в събота близките и роднините, които спомагат с продукти семейството, което прави сватбата – и от мъжката, и от женската страна.

При банатските българи в четвъртък **майките от двете страни** (понякога и бащите) ходят до най-близките, за да се **уговарят** кой и за какво ще отговаря, откъде какво ще вземе и т.н.

В петък се прави последно подреждане на даровете на невестата – наричат се даровете за сватбарите. Понякога събират маси, столове, посуда, за да си помогнат за събота. Правят се: „мазници“ (вид козунак) с мак и орехи или стафиди, питата на кръстницата (кумата) и някои и от

разплаква и тези, около себе си. Свъкървата също пее, но без да плаче. След богат обяд „уговорачите“ си тръгват заедно с чеиза.

При сърбите в Северен Банат в събота вечерта срещу венчавката се състоят **моминска и момкова вечер**. Момковата вечер се нарича „**перяница**“ (гъши пера, позлатени или посребрени, окичени с разноцветни панделки). Момчето и момичето се сбогуват с приятелите си. След вечерята девойките кичат „перяница“ за сватовете, което продължава докъм 22 ч., когато с песни и шеги всички се разотиват. Девойките, приятелки на момата, се сбогуват с нея в моминската вечер, наричана „**на врата**“. Две най-близки приятелки, с които е момувала, остават в дома ѝ да преспят, за да я пазят. Този обреден момент е познат в цяла Войводина и въобще в Сърбия.

обредните сватбени хлябове.

При банатските българи в събота се готви и се прави **вечеря при момчето и при момичето**.

По мръкнало роднини от страната на младоженеца (старият сват) идват при момичето, за да донесат „белег“ (сватбени дрехи и обувки на булката), дарове от свекървата. Те носят и обувки за майката на булката – чифт стари и чифт нови обувки (правят си шеги с нея, а тя играе ръченица с кума върху масата). Посрещат ги с трапеза. „**Старойкула**“ (старият сват) и „**старойкуца**“ заемат челно място. Разиграва се пазарене – твърдят, че са изгубили ключа за куфара, събират пари и най-накрая ключът се намира. Под звуците на музика се изваждат дрехите на невестата. Накрая на вечерта всички си тръгват, остават само 1-2 приятелки на момичето, които ще спят при нея.

В деня на сватбата

При сърбите в Северен Банат в деня на сватбата от сутринта **у момчето** започва подготовка, събират се сватове и ги черпят с ракия, музикантите също са вече там. Свекърът изпраща „**буклияша**“ да

При банатските българи **у момчето** се подготвят за сватбения ден – идват музикантите и се тръгва за кръстника (кума), а след това всички сватбари от страната на момчето, кумовете и

доведе кума, когото момковият род старите сватове отиват за булката. посреща, изпълнява се и специална песен.

В Северен Банат **в своя дом момичето** се приготвя за деня на венчавката, чака в стаята си (със своите най-близки приятелки), дават ѝ последни съвети, докато я изведат, когато дойдат сватове от момкова страна.

При банатските българи **момичето** ритуално плаща на девойките, които са преспали при нея **в дома ѝ**. Обличат я, сресват я жени и девойки, които ѝ дават дарове (добавят го към чеиза ѝ). Идват сватове от момкова страна.

Огледално с предходната вечер, когато момковите роднини са „изгубили ключа“, сега роднините на момичето казват, че са изгубили ключа и искат откуп. За шега извеждат пребулен мъж, на което репликата е – „не е това нашата булка“.

Невестата се сбогува с родителите си, на излизане брат ѝ подава чаша вино, а тя трябва да я хвърли и счупи за щастие.

По пътя за и на връщане от църквата в Северен Банат се пеят песни. След венчавката се връщат по друг път. В миналото родителите на невестата не са ходили на венчавката. В Кикинда съществува обичай преди да тръгнат младоженците на венчавака невестината майка да опъне бяло платно, по което невестата да стъпва и така да излезе от къщата.

При банатските българи **при тръгването за църквата** всички са подредени в определен ред (младите са на каруца). Ако булката не е пристанала, се венчават вътре на олтара (в противен случай – не). В църквата присъстващите се делят на мъже (отдясно) и жени (отляво).

След венчавката сърбите в Северен Банат може да си отидат по домовете, но следобед „**буклияш**“

При банатските българи след църквата сватбарите се връщат в дома на булката, където тя поднася

обикаля и ги събира отново по ред – кум, стария сват и младоженеца и ги води в дома на момичето, където започва сватбеното веселие с песни и игри. Младоженецът получава от тъщата риза и две чинии, едната от които ведната разбива в портата, а другата носи със себе си и с ризата. На портата невестата хвърля ябълката със забоден „дукат“. Вярва се, че което момиче я хване, то е следващото, което ще се ожени. Пръв си тръгва кумът, сватове изпращат сватбата до края на селото, невестата за последно се разделя с плач с братя, сестри, роднини и приятелки.

В Северен Банат в момковата къща сватове са посрещани от свекървата. Невестата взема детенце (наричано „*доношче*“ или „*наконче*“), три пъти го премията в ръце, три пъти го целува и му връзва риза. Следва разиграване на откуп за невестата, а при влизането ѝ свекървата опъва платно, по което тя минава до входа на къщата (след нея минава и кумът). Започва истинското веселие в момковия дом.

В Северен Банат вечерта към 21-22 ч. идва „*дебела кума*“, за която свекърът е изпратил „*буклияша*“ със свирците. Дебела кума е кумовата жена или майка (ако не е женен). Слагат ѝ корито с вода, което тя трябва да прескочи – така

на свекъра и свекървата „*паницата с листата*“. Започва даряването и поздравленията.

При банатските българи в дома на момчето свекърът и свекървата посрещат на вратата младоженците, кумове, старойкула и старойкулцата. Свекървата ги поръсва с жито и дребни бонбони (колкото хване булката, толкова деца ще има) и им дава хляб и сол, налива чаша вино, отпива, дава на булката, после на младоженеца. На невестата се дава момче, за да го задържи и запаше с поясче, за да има мъжки деца.

При банатските българи младоженците сядат заедно на трапезата – всеки на определено място. Следва даряване на кумове. Невестата целува ръка на кума, а той ѝ дава кърпата с парите.

сватовете „преминават Дунав“. Докато тече вечерята младите се оттеглят в друга стая, където вечерят сами. Като затворят стаята кумът хвърля стар глинен съд, който ако се разбие, всички извикват: „А, мъжко, мъжко!“

В Северен Банат около полунощ веселието е в кулминацията си и по кумово желание „пустосвати“ се шегуват и играят игри. След полунощ се прави делене на специалната майчина погача (направена от майката на невестата и изпратена в момковия дом по невестиния брат или сестра). Делят я невестата и младоженецът, давайки на всеки гост, който от своя страна ги дарява.

След погачата, преди изгрев слънце, се изнасят краваи. Раздават се даровете (напр. свекървата раздава своите), след това кумът поздравява свекър и свекърва, вдига наздравици. Веселието продължава докато кумът не си тръгне, ритуално го изпращат.

В Северен Банат по нареждане на кума кочияшът води младите за **брачното свождане** в кошарата, където остават затворени. В същото време сватовете се шегуват. След полунощ кумът изпраща кочияша да

Важен обреден момент е „**разлищането**“ на невестата, което се прави докато другите се веселят – косата ѝ се разплита и се вдига под шапка, която е изработена специално като дар. Булката плаче. Старата сватя ѝ дава „**личенката**“ (погачата) и тя я носи пред кума, целува ръка на кумата и на останалите сватбари, а всички отново ѝ дават пари.

При банатските българи след веселието и танците кръстникът (кумът) казва, че е уморен и си тръгва. Поведението му е обредно: започва да куца и младите шафери носят стол, за да седна да си почине; слага в обувката си пари, казва, че му убиват и невестата го събува и ги вади. И така няколко пъти се спира на път за дома. Последно се играе пред дома му, пее се, благодарят му, че е станал кум и е продължил традицията. След него си тръгват и останалите сватбари.

При банатските българи за **първата брачна нощ** свекървата води младите в стаята, където е приготвен одър за тях, наречен „**фудрик**“. Той е специален и ги скрива от погледите на всички

„буди“ младите – пее се и песен останали. В миналото са ги пред вратата. Етървите срещат скривали със завеси. Сутринта невестата и я забраждат по проверят дали момата е била специален „маджарски“ начин. девствена. Сутринта свекървата и етървите проверяват дали момата е била „девойка“. В този ден невестата става рано и трябва да се захване с домашна работа.

Следсватбени обичаи

В Северен Банат „*ракия*“ е обичай, който се състои два дни след сватбата – свекърът и свекървата канят на гости кума, роднини, приятели, комшии (всеки от своя страна). Това е веселба само за възрастните, черпят се с ракия и се пеят шеговити и непристойни песни, играят се хора.

Погачари, водени от брат или вуйчо на невестата, ходят на посещение при младите една седмица след сватбата (обикновено в събота) и носят дарове. В миналото това се е правело в продължение на 5-6 седмици. В Кикинда този обичай се нарича „велики гости“. Погачарите идват, за да проверят дали невестата е добре и щастлива, тъй като в този начален период тя не общува семейството и роднините си.

Завършителен дял на сватбата (в периода до година след сватбата) е първото посещение на младите заедно с девер и една от зълвите при родителите ѝ, където остават 3-4 дни.

При банатските българи основният следсватбен обичай е **повратки** – когато невестата заедно с кръстниците (кумовете), старойкула, свекър и свекърва отива в бащиния дом (с определени изисквания за облеклото ѝ). По пътя се свири и пее. Родителите на момчето ги посрещат като всеки има определена задача и насочени към него ритуални действия (и с участието на невестата).

Интересен шеговит обичай е „**коването на бабата**“, т.е. на тъщата – слагат я на стол, защото обувките ѝ убиват, връзват я и я коват, за да може да шета на младите. Тя се съпротивлява. Карат я да танцува с един обут крак.

На следващия ден невестата трябва да стане рано, за да я видят, че е работна, и започва да мете. По-възрастните разпръскват боклук и хвърлят пари, за да мете тя отново и да видят дали ще се

ядоса. За край невестата полива на домашните и на гостите да си измият ръцете, с което показва уважение.

От изложеното сравнение е видно, че в традиционното функциониране на сватбата в Северен Банат и при банатските българи в Плевенско и Врачанско се очертава рамка, съдържаща сходни обредни модели. Различия и вариантност, разбира се, има, но са налице и немалко сходства. В предсватбените обичаи идентични моменти са: действията на персонажите-посредници („проводаджия“, „сватовници“), искането (просидба, просене), „гледането“ на къщата и установяване на имотното състояние на жениха, забраните за общуване между младите в периода между просидбата/просенето и веридбата/годежа, както и между и веридбата/годежа и венчаването, сходния модел на реализиране на веридбата/годежа с размяна на даровете, действията по време на уговор/уговаряне, събирането и подреждането на чеиза, както и моминската и момковата вечер преди венчавката. Специфично в Северен Банат е китенето на „буклия“ (бъклица) и наличието на персонажа „буклияш“, който има определена функция и роля, а при банатските българи различен и особено важен предсватбен обред е замесването на сватбените хлябове.

В деня на сватбата сходства се наблюдават в подготовката в дома на момчето, както и при подготвянето на момичето, сбогуването на невестата с близките ѝ, ролята и значението на кума, венчавката в църквата, празненството у момата (което предхожда това в момковия дом) и окончателното ѝ сбогуване с близките. Идентични са ритуалите при посрещане на младите в дома на момчето от свекър и свекърва (например момченце в ръцете на невестата, за да има мъжки деца), ролята на кума във сватбеното веселие и обредното му поведение в сватбения ритуал, промяната в забраждането или оформянето на косата при невестата, което е знак за новия ѝ социален статус, моделът на брачното свождане. В следсватбените обичаи има разлики, но устойчиво действие и в двата разглеждани региона е посещението при родителите (при банатските българи „повратки“), което е важен момент в сватбената обредност.

В микросредата на селската общност, в която се реализира поредицата от сватбени обичаи, е налице традиционна регламентираност. И дори и да се наблюдават различни поведенчески, жестови или словесни

версии или варианти, те все пак се реализират в границите на нормативната система на социума и боравят с едни и същи кодове. Това сравнение би могло да се разшири със сведения за традиционната сватба сред банатските българи, които до днес живеят в областта Банат и тогава изследването би било по-пълноценно.

Литература

- Бончева, 1998: Цв. Бончева, На гости у банатските българи. София: *Българска етнология*, 3–4, 146-148.
- Иванова 2012: М. Иванова, *Банатска сватба в село Асеново*. с. Асеново [Плевен]: Медиатех Народно читалище „Петър Парчевич – 1927“, с. Асеново, общ. Никопол.
- Калчев, Куков, Мичев, Шипков 1987: И. Калчев, Н. Куков, Н. Мичев, М. Шипков, *История на с. Бърдарски геран*. София: ДИ „Септември“.
- Карин 2012: В. Карин, *Свадбене песме и обичаји Срба у Кикинди и околини*, Нови Сад: Академија уметности Универзитет у Новом Саду.
- Кауфман 1987: Н. Кауфман, *Народни песни на банатските българи*. София: БАН.
- Коледаров 1998: П. Коледаров, Духовният живот на Българите в Банатско. в: *Българите в чужбина (Фототипно издание)*. София: Славянска беседа Българско историческо наследство Глобус 91, 159-164.
- Милетич 1896: Л. Милетич, На гости у банатските българи. София: *Български преглед* (Отделен отпечатък), год. III, кн. 1–2, 44 с.
- Милетич 1905: Л. Милетич, Нови документи по миналото на нашите павликяни. в: *Сборник за народни умотворения, наука и книжнина*. София: Българско книжовно дружество, I. Научен отдел, 1–155.
- Нягулов 1999: Б. Нягулов, *Банатските българи: Историята на една малцинствена общност във времето на националните държави*. София: Парадигма.
- Пенчев 1994: Вл. Пенчев, Архиви разказват за банатските българи. София: *Български фолклор*, кн. 1, 77-83.
- Петров 1965: Ст. Петров, Народната песенна култура на банатските българи. София: *Известия на Института за музика*, Том 11, Издателство на БАН, 79-148.
- Попов 1969-1970: М. Попов, Свадба у Северном Банату. Нови Сад: *Рад војвођанских музеја*, 18-19, 29-72.

- Ракочевић 2012: С. Ракочевић, Musical practice of the Banat Bulgarians: a brief geopolitical mapping. в: *Musical Practices in the Balkans: Ethnomusicological Perspectives: proceedings of the International conference held from november 23 to 25*, 221-236.
- Станојловић 1999: Ал. Станојловић, *Српска свадба у јужном Банату крајем XIX века*. Нови Сад
- Телбизов 1963: К. Телбизов, Традиционен бит и култура на банатските българи. Софија: *СбНУ*, том LI.
- Rakočević 2012: S. Rakočević, Modaliteti interkulturalnosti: plesanje u svadbenom ritualu Srba u Banatu. в: *Zbornik Matice srpske za društvene nauke*, 209-222.
- Ronkov 1998: J. Ronkov, Istorijata na balgarete ud Banata. – Timisoara: *Nášta istorija*, No 2, Timișoara // Banatsci balgarsci glásnić, Timișoara, адаптация Светлана Караджова. в: Българите в чужбина, Фототипно издание, Българско историческо наследство, Софија: Глобус 91.

Veselka Tončeva

**THE TRADITIONAL WEDDING FROM NORTH BANAT REGION
AND THE WEDDING OF THE BANAT BULGARIANS – A
COMPARATIVE STUDY**

(Summary)

The text describes the wedding customs from North Banat region in Serbia (materials from Kikinda and the region) and the traditional wedding of the Banat Bulgarians (from the villages of Gostilya, Brdarski Geran, Asenovo, Dragomirovo) according to the methodology of comparative studies. The focus of the research won't be on the dynamics of change and modernization of the ritual, but on the idea of showing the closeness, similarities and differences in its traditional mode (functioning until 1920-1930).

I pay attention to all the main ritual moments in the wedding from North Banat – “provodajiluk”, “prosidba” (proposal of marriage/engagement), “Bukliya”, bachelor and bachelorette party, as well as to all the rituals on the day of the wedding and will make parallels with variants in the traditional wedding of the Banat Bulgarians. The aim is to find the common models,

mutual influence and interference between local wedding traditions and rituals in the region of Banat and the Banat Bulgarians, who lived for more than two centuries in the same area.

Keywords: Wedding and Wedding traditions, North Banat in Serbia, Bulgarians from Banat, Comparative Study.